

Onder de nieuwe indigenen wil ik in de eerste plaats bespreken *Thesium humifusum* D. C., een wortelparasiet, die het eerst werd gevonden door Prof. J a n s e en Dr. G o e t h a r t op een vrij uitgestrekt gebied in de nabijheid van de Katwijksche waterleiding. Met bijzonder genoegen vermeld ik deze plant, omdat ik meen hierin een echte indigeen te mogen zien, een plant wier verspreidingsgebied zich ook over ons land uitstrekt, terwijl haar voorkomen in onze duinen het kenmerk draagt, dat zij er niet sinds gisteren voorkomt. Het is dan ook verwonderlijk dat zij er niet eerder werd geconstateerd, wat misschien daaraan moet worden toegeschreven, dat zij alleen in een later levenstijdperk door haar geelbruine kleur meer opvalt; misschien ook dat deze streek, niettegenstaande in de onmiddellijke nabijheid van Leiden gelegen, in dien tijd van het jaar minder druk bezocht wordt. Alweer het kaartjessysteem heeft waarschijnlijk geleid tot een meer grondig onderzoek dier duinstreek in den nazomer. Opmerkelijk is het dat zij reeds vroeger ontdekt was; de Heer v. B r e e m e n toch had in de nabijheid van den Haag een plant gevonden, die hij als indeterminabel in zijn herbarium had geïnsereerd. Het zien der Katwijksche plant herinnerde hem weder aan zijn indeterminaat en werkelijk bleek dit ook *Thesium* te zijn, zoodat deze parasiet reeds vroeger in het Haagsche duin gevonden was.

Het geslacht *Thesium*, behoorende tot de Santalaceae, kenmerkt zich door de volgende eigenschappen: bloemen tweeslachtig; bloemdek blijvend, met het vruchtbeginsel vergroeid, naar boven toe zich verwijdend tot een trechtervormigen zoom met 4—5 samenneigende slippen, die zich na den bloei geheel naar binnen buigen. Schijf ontbreekt. Meeldraden

5, aan de slippen van het bloemdek tegenovergesteld; helm-
draden elsvormig, kaal of meestal met haarbundels voorzien;
helmknoppen tweehokkig. Stijl draadvormig, stempel knop-
vormig. Eenzadige, droge, niet openspringende vrucht met
kruidachtig omhulsel, gekroond door de min of meer samenge-
rolde slippen van het bloemdek. Alle soorten leven parasitisch.

De soort wordt aldus beschreven:

Bloemen in enkelvoudige, smalle trossen aan de toppen
van den stengel en de takken, met korte en loodrecht uit-
staande eenbloemige vertakkingen, die eenigszins ruw zijn op
de kanten; schutblaadjes getand, even groot als of de mid-
delste iets grooter dan de vrucht; as van de bloeiwijze een
weinig zig-zagsgewijze gebogen. Vrucht bijna bolvormig of
eivormig, bijna zittend, met vooruitspringende zijden, 1—2
maal langer dan het bloemdek. Bladen lijnvormig, spits, een-
nervig. Stengels talrijk, zwak en draadvormig, uitgespreid in
een cirkel over den grond, van uit het midden herhaaldelijk
vertakt. Ondergrondse stengel dun, wortel klein, vertakt,
vezelig. 2. Bloeit in Juni en Juli.

Bij het nazien der oudere collecties vond ik nog een in-
landsch exemplaar van *Corydalis glauca Pursh.* (*Capnoi-
des sempervirens* Borck) dat ofschoon zeker geen goede in-
digeen, toch als zoovele andere vluchtelingen hier een korte
beschrijving moge vinden.

Kaal, blauwgroen, opgericht of opstijgend. Onderste bladen
kort gesteeld, de bovenste bijna zittend, vinvormig samengesteld,
de eerste insnijdingen ver afstaand, de laatste eivormig of
wigvormig, getand of gaaf, stomp, vaak met stekelpuntje;
bloemen talrijk, in pluimen, die in cymeuse hoopjes aan de
toppen der takken bijeenstaan, bruin met een gele top; spoor
afgerond; vruchten smal lijnvormig, opgericht, bij rijpheid
knoopig; zaden glimmend, een weinig netvormig geaderd.

Groeit op rotsige plaatsen, van Nieuw Schotland tot de
Canada'sche Rocky Mountains en Minnesota, tot op een hoogte
van 4500 voet. Bloeit April tot September.

Oenothera laciniata Hill. Liggend of opstijgend, onvertakt of somtijds vertakt, glad of spaarzaam zacht behaard. Bladen zittend of de lagere gesteeld, ovaal-lancetvormig of lancetvormig, scherp of een weinig afgestompt aan den top, bochtig-getand of vaker vinvormig ingesneden. Bloemen okselstandig (of bij kleine planten somtijds alleenstaand en eindstandig); kelkslippen lijn-lancetvormig, teruggeslagen, veel korter dan de smalle buis; vrucht lijnvormig, min of meer behaard, recht of iets gekromd; zaden zeer sterk van putjes voorzien.

Op drogen, zandigen bodem, van Zuid Nieuw-Jersey tot Pennsylvanie, Illinois en Kansas, zuidelijk tot Florida, Texas en Mexico, zich verder zelfs tot Zuid Amerika verbreidend. Bloeit van Mei—Juni.

De plant, die reeds door den Heer Heukels met eenigen twijfel als eene *Anogra* was ingezonden, werd later door den Heer Struyckenkamp op het voormalige buitengoed Groenhoven bij Leiden weergevonden, waarschijnlijk daar aangebracht met kippenvoer.

Silene muscipula L. was een der planten welke mij reeds vroeger door de Heeren Wachter en Jansen ter determinatie was toegezonden; nu gemelde Heeren een exemplaar voor ons herbarium hebben ingezonden wil ik ook tevens de diagnose laten volgen.

Glad, naar boven toe zeer klierig, stengel stevig roedevormig dichotomisch vertakt, met aangedrukte takken; onderste bladen langwerpig spatelvormig, de stengelbladen lijn-lancetvormig, de bloeibladen lijn-elsvormig, vaak de kelk in lengte evenarend; bloemen oksel- en eindstandig, zeer kort gesteeld; kelk langwerpig-cilindervormig, bleekgroen met driehoekige spitse tanden, met witte randen; bloembladen met kleine wigvormige, tweelobbige slippen, keelschubben een weinig verlengd, spits, tweedeelig. Zaaddoos elliptisch-langwerpig, $1\frac{1}{2}$ tot 2 maal langer dan de vruchtdrager; zaden met vlakke zijden en eenigszins uitgerande rug, met kleine wratjes voorzien. ☉. Bewoner van Zuid Europa en Noord Afrika. Zij werd bij ons te lande

gevonden op een kolenaschweg op de buitenplaats Rozenburg bij Rotterdam, alwaar gemelde Heeren ook vonden:

Stachys cretica Sibth. Overblijvende plant; aangedrukt wit-viltig of bleek groen; takken opgericht, meestal onvertakt; schijnkransen veelbloemig en van elkaar verwijderd; bladen een weinig bobbelig, gekarteld, stomp, de onderste langwerpig of lijn-lancetvormig, gesteeld, aan den voet versmald; de bloeibladen langwerpig-driehoekig of kort lancetvormig langer dan de onderste schijnkransen; tanden der iets scheeve wollige kelk driehoekig-lancetvormig, kort stekelpuntig, ongeveer driemaal korter dan de buis, buis der rose bloemkroon ingesloten, bovenlip rechttuitstaand, wollig. 2.

De plant bewoont heuvels en rotsachtige plaatsen van de onderste bergstreken en der zuidelijke subalpine streek. Zij gelijkt zeer veel op *Stachys germanica*, waarvan zij zich echter onderscheidt door meer aangedrukte, minder wollige beharing, door verder afstaande schijnkransen en de vorm der bladen, die bij *St. germanica*, althans de onderste, eivormig-hartvormig zijn, terwijl bij deze soort de bloeibladen lancetvormig zijn, slechts iets langer dan de onderste schijnkransen. Bij *St. germanica* wordt de kelk als viltig beschreven, de slippen driehoekig-eivormig, tweemaal korter dan de buis, terwijl de kroon purper is, niet zoo geheel ingesloten en de bovenlip behaard is.

Whitlavia grandiflora Harvey (= *Phacelia Whitlavia* Gray) behoort tot de Hydrophyllaceae, waarvan reeds een vertegenwoordiger in onze Flora bekend is. Gemelde soort kenmerkt zich als volgt: los vertakt, behaard of klierig; bladen eivormig of deltavormig, ingesneden getand; kroon met cilindervormige buikvormig opgeblazen buis meestal een duim lang, driemaal zoo lang als de lobben; helmdraden met harige ahangsels. Zuid California, doch overal als een eenjarige sierplant gekweekt.

Phytolacca decandra L. Bloemen in enkelvoudige trossen, deze zijn 10—15 c.M. lang en aan de bladen tegen-

overgesteld, gedragen door zeer lange sterk gevoorde stelen. Bloemstelen 6—8 m.M. lang, aan den voet met elsvormige schutblaadjes. Kelk bloemkroonachtig, geelachtig of purper met 5 eivormige, stompe, aan den top naar binnen gebogen slippen. Meeldraden 10, even lang als of iets langer dan de kelk. Stijlen 10, zeer kort. Vruchten bestaande uit 10—12 vruchtbladen die vergroeid zijn tot een zwart-blauwachtige kogelvormige, samengedrukte bes, met zijden die beantwoorden aan de 10—12 hokjes, welke ieder een niervormig, aan een centrale as bevestigd zaad dragen. Bladen 12—15 c.M. lang bij 5—6 breed, enkelvoudig, afwisselend, ovaal, spits, zeer gaaf of gegolfd langs den rand, eindigend in een hoornachtige punt; bladsteel zeer kort (5—8 m.M.). Stengel 1—2 M. hoog, zeer glad, gevoord, gewoonlijk purperachtig, naar boven toe in dichotome takken verdeeld.

Deze plant, afkomstig van Noord-Amerika, is thans genaturaliseerd in bijna geheel Frankrijk en voornamelijk in de Basses-Pyreneëën en in alle Zuidelijke streken van Europa. †. Bloeitijd Augustus—September.

Plantago aristata Mchx. Donker groene viltige of bijna kale plant, met stevige, opgerichte bloeistengels die langer zijn dan de bladen. Deze lijnvormig, toegespitst aan den top gaaf, tot smalle bladstelen samengetrokken, somtijds sterk uitspringend 3-ribbig. Bloeiaren zeer dicht, cilindrisch, behaard, doch niet wollig, schutbladen zachtharig, lijnvormig, lang, de onderste dikwijls 10 maal langer dan de bloemen; bloemen veel gelijkend op die van *Plantago Purshii*; vruchten 2-zadig; zaden hol op de zijden.

Op droge vlakten en weiden van Illinois tot Louisiana en Texas, westelijk tot Britsch Columbia en Nieuw Mexico, doch ook verspreid als adventiefplant in het Oosten van Amerika. Bloeitijd van Mei tot October.

Amarantus albus L. (A. graecizans L.). Onbehaard, lichtgroen, stengel opgericht, vertakt, witachtig, met dunne opstijgende takken.

Bladen langwerpig, spatelvormig of omgekeerd eivormig, smal gesteeld en met papillen voorzien; middennerf buiten de schijf uitstekend. Bloemen polygamisch, vele bijeen in kleine okselstandige hoopjes, die korter zijn dan de bladen, meestal zelfs niet langer dan de bladstelen; steunblaadjes elsvormig, stekelig toegespitst, uitstaand, veel langer dan de 3 vliezige kelkbladen; meeldraden 3, vruchtjes gerimpeld met deksel zich openend en langer dan de kelkbladen.

Op onbebouwd en bebouwd bodem door geheel Noord-Amerika, ofschoon oorspronkelijk in tropisch Amerika inheemsch. De bladen vallen in den herfst af en op de vlakte van het Westen wordt de aldus bladerlooze plant met wortel en al door den wind voortgestuwd, vandaar de volksnaam »Tumbleweed.»

Corispermum hyssopifolium L. var. *leptopterum* onderscheidt zich van de andere bij ons ingeburgerde *Corispermum*'s door het bezit van bloemdekbladen. Voorts zijn bij deze soort de bladen eennervig, stekelpuntig, de bovenste, welke als schutbladen der bloem optreden, ovaal met een vliezigen rand, die half zoo lang is als de breedte van het kruidachtig gedeelte; vrucht kaal, rond-eivormig, gevleugeld, vleugel slechts aan den rand smal doorschijnend, aan den top gaafrandig en met twee stekelpuntjes. De var. *leptopterum* heeft dunnere vleugels aan de vrucht. Deze in Zuid- en Zuid-Oost-Eropa, Azië en Noord-Amerika verbreide plant werd het eerst door Ruhmer bij het station Schöneberg waargenomen in 1876, doch heeft zich sedert zoodanig verspreid dat zij thans in Brandenburg een burger der flora is geworden.

Gymnadenia odoratissima Rich. onderscheidt zich van *G. conopsea* L. door smalle spitse bladen, welke stijf opgericht zijn. De bloemen zijn kleiner, met een reuk naar benzoë, purpur; spoor nauwelijks zoo lang of tot 6 maal korter dan het vruchtbeginsel; gedeelde klieren bij de polliniën elliptisch. Bloeit Juni—Juli.

Coralliorhiza innata R. Br. (*C. Coralliorhiza* Karst.)

volgens de Berlijnsche systematici) behoort als geslacht tot de *Malaxideae* en is het naast verwant met *Liparis*, waarmede het het naar voren gekromde zuiltje gemeen heeft, echter verschilt door het ongeveugelde zuiltje; de stuifmeel-massa's zonder vliezig aanhangsel, maar vooral door het gemis van gewone bladen en een koraalvormig vertakte stengelvoet. De soort wordt aldus onderscheiden: bloeistengel slank, met meestal 3 eenigszins gezwollen scheedevormige bladen, die ongeveer tot het midden reiken; schutblaadjes veel korter dan het vruchtbeginsel; bloemdekbladen samenheigend of de buitenste afstaand; lip lang, aan den voet wigvormig, met twee overlangsche lijsten, meestal ondiep 3-lobbig, de middellob uitgerand of 3-tandig, in het midden wit met roode puntjes. De geheele plant is geelachtig groen, de toppen der binnenste dekslippen bruinachtig rood.

Het is een saprophyt, die in vochtige bosschen vooral tusschen jonge boomen op onbegraasden bodem in het afgevallen loof of ook in veenmoerassen tusschen elzen op mospolsters groeit, gaarne in gezelschap met *Pirola uniflora*.

De meening, die ik reeds elders openbaarde, dat vele dezer in de duinen gevonden Orchideeën, die niet tot onze eigenlijke flora behooren, door zaden met den wind uit Engeland tot ons zouden gevoerd worden en in de duinen gedijen, waarschijnlijk omdat ze daar veilig hunne eerste ontwikkelingsstadien kunnen doorloopen, vindt ook door deze beide soorten bevestiging. Beide planten toch, ofschoon nergens algemeen, komen ook in Engeland voor; de kalkhoudendheid der duinen zal tevens een noodzakelijke voorwaarde voor hun groei zijn.

Phalaris minor Retz en *Phalaris paradoxa* L. vertoonen in habitus veel gelijkenis met *Phleum pratense*; zij hebben echter de echte *Phalaris*-kenmerken, de eerste onderscheidt zich echter door een getande vleugel op de kelkkafjes, de laatste door de 6 onontwikkelde bloempakjes rondom het tweeslachtige. De planten werden ook elders reeds herhaaldelijk ingevoerd.

Hiermede meen ik voldaan te hebben aan mijn taak om U een overzicht te geven van de aanwinsten onzer inlandsche planten en van de nieuw ingevoerden, die wel geen stand zullen houden, doch wier tijdelijk voorkomen voor de geschiedenis der plantenverspreiding van belang kunnen zijn. Mocht een volgend verslag weder over even belangrijke vondsten kunnen melding maken, dan zou dit mij ten zeerste verheugen.